

IKT som redskap för lärande och samarbete

Författare: Kathe Ottosson

Lärosäte/organisation: Högskolan Kristianstad

Kontaktuppgifter: kathe.ottosson@hkr.se

Presentationsform: Öppet torg under NU2010

Tema 2 Verktyg för lärande

Introduktion

Studenters lärande i den verksamhetsförlagda delen av en utbildning är i skilda sammanhang föremål för studier och diskussion. Emsheimer (2003) menar att det exempelvis inom lärarutbildningen saknas direkta metoder för studenterna att kunna bearbeta sina erfarenheter av den verksamhetsförlagda delen av utbildningen. Lärarutbildarna behöver dessutom utveckla sin reflektionsförmåga vilket bör ske i någon slags kollektiv reflektionsmiljö där både studenter och lärarutbildare lär tillsammans.

Projektet är därav ett försök att inom lärarutbildningen pröva hur digitala verktyg kan användas i den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU) för att stimulera studentens lärande samt som verktyg för att utveckla andra former för samarbete mellan lärarutbildare i den högskoleförlagda och den verksamhetsförlagda delen av utbildningen.

Nu pågående projekt genomförs i den första kursen inom lärarutbildningen. Den utgörs av det allmänna utbildningsområdet som är en gemensam kurs för samtliga inriktningar. Kursen innehåller två veckors sammanhängande verksamhetsförlagd utbildning vilken har som syfte att vara yrkesprövande. Efter VFU-perioden genomförs ett individuellt samtal mellan student och lärarutbildare på högskolan. Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen examineras i form av en individuell skrivuppgift där studenterna ska diskutera och reflektera kring begreppen ledarskap och värdegrund. I examinationen ingår även bedömningsunderlaget från lärarutbildaren på fältet.

Frågeställning

Ett sätt att bidra till studenters lärande under den verksamhetsförlagda delen av utbildningen är att försöka skapa olika lärandesituationer och mötesplatser för studenter och lärarutbildare på fältet samt på högskolan. I denna studie prövas därför tanken med att använda digitala förståelsekarta som utgångspunkt för studentens lärande och för samarbete mellan lärarutbildare på fältet och på högskolan. Den digitala förståelsekartan utgör därmed ett centralt verktyg i samtalet mellan student och lärarutbildare.

- Hur kan en digital förståelsekarta fördjupa studentens lärande under den verksamhetsförlagda delen av utbildningen?
- På vilket sätt kan IKT utgöra ett verktyg för att stärka och utveckla samarbetet mellan lärarutbildare på högskolan och lärarutbildare på fältet och därmed också bidra till en utveckling av den verksamhetsförlagda delen av utbildningen?

Lärande som en process

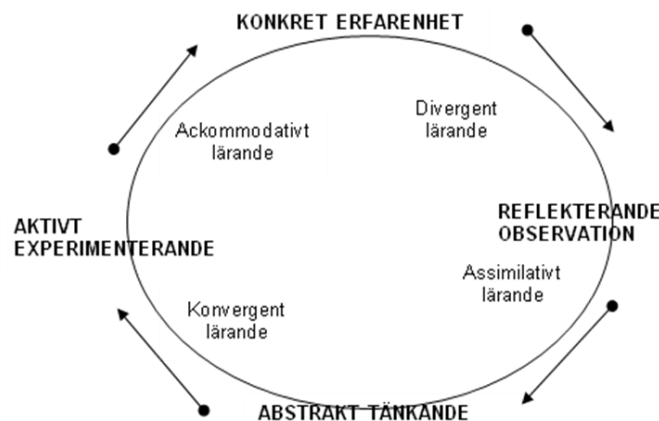
Projektets teoretiska utgångspunkt är Kolbs lärcirkel (1984) som i denna studie används för att belysa studentens läroprocess under den verksamhetsförlagda delen av utbildningen. Lärande i detta sammanhang ses som en aktiv process som bygger på egna reflektioner men som också behöver kommuniceras med någon annan för ett mer fördjupat lärande. Kolb (a.a) talar om lärande som en cyklisk process som utgår ifrån en konkret erfarenhet, som bygger vidare på en

reflekterande observation och abstrakt tänkande och som därefter övergår i ett aktivt experimenterande.

Hård af Segerstad m.fl.(1996) tar avstamp i Kolbs lärcirkel och menar vidare att det i en lärprocess ingår både en förståelsedimension och en omvandlingsdimension. Den förstnämnda beskrivs som en omedelbar förståelse av något och den andra har att göra med att bearbeta det upplevda. Utifrån dessa båda dimensioner definieras fyra sätt att tänka dvs divergent, assimilativt, konvergent och ackommodativt tänkande.

- Divergent lärande förklaras som att kunna se något utifrån olika perspektiv.
- Assimilativt lärande ska förstås som en lagring av nya perspektiv som sedan ges mening.
- Konvergent lärande förklaras som ett problemlösande lärande.
- Ackommodativt lärande innebär en omprövning eller en förändring av lärandet utifrån nya mönster.

Nedanstående figur kan enligt min tolkning av Kolb och Segerstad appliceras på föreliggande projekt. Den förståelse som studenten har av ett fenomen/begrepp kan på olika sätt och i skilda sammanhang bli föremål för reflektion i syfte att hjälpa studenten tydliggöra och fördjupa det egna lärandet. Det kan kopplas till vad Lauvås & Handal (2001) diskuterar att genom den reflekterande handledningen kan studenten få hjälp med att förstå och att försöka analysera den verksamhetsförlagda delen av utbildningen tillsammans med den teoretiska delen av utbildningen.

Figur 1 Modifierad figur av Kolbs modell för lärande (1984)

I projektet P@rable Projekt (Hudson m.fl. 2009) var syftet att skapa förutsättningar för de studerande att kunna dokumentera och reflektera över det egna lärandet under den verksamhetsförlagda delen av utbildning. I projektet användes olika IT-stödda processororienterade arbetsformer. En av slutsatserna som redovisas i slutrapporten var att dessa hade en potential att stödja olika processororienterade arbetssätt. Men det ställer också krav på både lärare och studenter att kunna hantera valda verktyg. Det som också framhölls var att aktiviteterna skulle vara en integrerad del av utbildningen och inte ses som separata aktiviteter. Med hjälp av de IT-stödda arbetsformerna tycktes studenterna även ta ett större ansvar för sitt eget lärande.

I föreliggande projekt används digital förståelsekarta för lärande och samarbete för att pröva ett mer processororienterat arbetssätt under den verksamhetsförlagda delen av utbildningen.

Genomförande

I projektet deltar 14 lärarstudenter, en lärarutbildare på högskolan samt 7 lärarutbildare på fältet. Samtliga deltagare har själva anmält sitt intresse att delta i projektet.

Studenterna ska innan de går ut på sin VFU konstruera en digital förståelsekarta där uppgiften är att reflektera över sin egen förståelse av begreppen ledarskap och värdegrund. De uppmanas att använda sig av både bild, figur och text för att illustrera sin initiala förståelse av begreppen.

Studenten distribuerar därefter sin digitala förståelsekarta till lärarutbildaren på fältet. Den digitala förståelsekartan utgör sedan ett underlag för de VFU-samtal som förs mellan student och lärarutbildare på fältet. Under den aktuella VFU-perioden reviderar/kompletterar studenten kontinuerligt sin förståelsekarta med utgångspunkt från VFU-samtalen mellan student och lärarutbildare på fältet.

Efter VFU-perioden genomförs ett individuellt samtal mellan student och lärarutbildare på högskolan där studentens förståelsekarta är utgångspunkten för samtalet.

Studenten genomför därefter den individuella skrivuppgiften. Förståelsekartan används därmed som underlag för genomförande av den individuella skrivuppgiften.

Projektets förmodade bidrag

Projektet är ännu inte avslutat. Men mitt under pågående projekt kan ändå vissa antaganden göras om vad projektet kan förväntas ge för lärarutbildares samarbete kring studentens lärande samt för studentens eget lärande.

Arbetet med digital förståelsekarta utgör ett mer systematiskt och medvetet sätt för lärarutbildare på fältet och på högskolan att arbeta med studentens förståelse av olika begrepp/fenomen. Studenten får en tydlig återkoppling av sin förståelse genom att både lärarutbildare på fältet och lärarutbildare på högskolan gemensamt arbetar utifrån samma studentarbete dvs. studentens digitala förståelsekarta.

Användningen av olika digitala redskap kan också bidra till att IKT-kompetensen hos både lärarutbildare och studenter utvecklas. För en del av lärarna och studenterna innebär det att nya färdigheter i samband med handledningen av studenterna måste utvecklas.

Eftersom användningen av studentens förståelsekarta ligger till grund för en examinationsuppgift kan förståelsekartan förmodligen bidra till att den blir ett dokument som visar studentens utvecklade förståelse av något. I en förlängning skulle även studentens digitala förståelsekarta specifikt kunna utformas som en examinationsuppgift i och med den successivt utvidgade och fördjupade förståelsen av olika begrepp.

Referenser

Emsheimer, P. (2003). *Studenters reflektion- systematik eller fritt tyckande?*. I (red): Fransson, G., Morberg, Å., Nilsson, R.; Schullerqvist, B. *Didaktikens mångfald*. Gävle: Elanders Tofters.

Hudson, B. m. fl. (2009). *P@rable Projekt, Process Based Assessment through Blended Learning*. Hämtad 20101111 från <http://hdl.handle.net/2077/21543>

Hård af Segerstad, H, Klasson, A & Tebelius, U. (1996). *Vuxenpedagogik – att iscensätta vuxnas lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Kolb, D, A. (1984). *Experiential learning*. Prentice-Hall, Englewood Cliffs, N.J.

Lauvås, P. & Handal, G. (2001) *Handledning och praktisk yrkesteori*. Lund: Studentlitteratur